

Η καλλιέργεια των αρωματικών- φαρμακευτικών φυτών είναι ένας κλάδος της αγροτικής παραγωγής που μπορεί να αποτελέσει μια εναλλακτική λύση στις σημερινές δύσκολες συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες υφιστάμενες καλλιέργειες στην Κρήτη, όπως η ελιά και το αμπέλι. Πρόκειται για μια καλλιέργεια που πέραν των μεγάλων προοπτικών ανάπτυξης που παρουσιάζει όχι μόνο στη βιομηχανία τροφίμων, αλλά και στη φαρμακοβιομηχανία και την αρωματοποιία με την παρασκευή αιθέριων ελαίων, επιδοτείται με μεγάλα ποσά ενίσχυσης από τα χρηματοδοτικά προγράμματα του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Τα τελευταία χρόνια σε όλες τις διεθνείς αγορές η ζήτηση για προϊόντα φυσικής προέλευσης είναι αυξανόμενη. Τα αρωματικά φαρμακευτικά φυτά, αλλά και τα πολύ υψηλότερης οικονομικής αξίας δευτερογενή προϊόντα τους -αιθέρια έλαια / εκχυλίσματα έχουν ιδιαίτερα σημαντική θέση σε αυτήν την κατηγορία φυτικών προϊόντων, λόγω των πολλών και διαφορετικών χρήσεων και εφαρμογών τους σε τομείς όπως: βιομηχανία τροφίμων και ποτών, φαρμακοβιομηχανία, αρωματοποιία και αρωματοθεραπεία, βιομηχανία καλλυντικών, σαν αντιοξειδωτικά ή συντηρητικά, σαν καρυκεύματα - αρτύματα κ.ά.

Για τη σωστή ανάπτυξη του κλάδου αυτού, οι δράσεις θα πρέπει να βασίζονται και στη λειτουργία αντίστοιχων μεταποιητικών μονάδων (επεξεργασίας, τυποποίησης, μεταποίησης - παραγωγής αιθέριων ελαίων - εκχυλισμάτων και άλλων υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντων).

Τα κυριότερα εμπορικά καλλιεργούμενα είδη στην Ελλάδα τα οποία είναι και επιδοτούμενα ως βιολογική καλλιέργεια είναι: ο δίκταμος, το κάρδαμο, η μέντα, η ρίγανη, το γιασεμί, το τσάι του βουνού, το μάραθο, το φασκόμηλο, ο βασιλικός, το χαμομήλι, η δάφνη, το κορίανδρος, το κάρυ, η σάλβια σκλάρεα, η μαντζουράνα, το κύμινο, ο ύσσωπος, η γλυκόριζα, το μελισσόχορτο, η λεβάντα, το δεντρολίβανο, η κάπαρη, το θυμάρι και το γλυκάνισο.

Εως τα τέλη Φεβρουαρίου μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να υποβάλλουν αίτηση στη Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης Ηρακλείου (Εβανς 60) για την ένταξη στο πενταετές χρηματοδοτικό πρόγραμμα για νέους καλλιεργητές βιολογικών αρωματικών φυτών.

Δικαιούχοι: Όσοι λαμβάνουν από την απασχόλησή τους σε αγροτική δραστηριότητα τουλάχιστον το 35% του συνολικού τους ετήσιου εισοδήματος και πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις .

1. ο υποψήφιος πρέπει να έχει υποβάλει υποχρεωτικά Αίτηση Ενιαίας Ενίσχυσης έτους 2011.

2. τα αγροτεμάχια να κατέχονται νόμιμα(ιδιόκτητα/μισθωμένα) και να έχουν δηλωθεί υποχρεωτικά στην Αίτηση Ενιαίας Ενίσχυσης έτους 2011.

3. το ελάχιστο αποδεκτό μέγεθος αγροτεμαχίου είναι το 1 στρέμμα ενώ το ελάχιστο μέγεθος της εκμετάλλευσης είναι:

- 3 στρέμματα για τις μόνιμες φυτείες
- 2 στρέμματα για τις ετήσιες καλλιέργειες

- 3 στρέμματα για τις μεικτές εκμεταλλεύσεις (ετήσιες και μόνιμες φυτείες)
- Σε περίπτωση συγκαλλιέργειας σε ένα αγροτεμάχιο, πρέπει όλες οι καλλιέργειες να είναι επιλέξιμες.

Δεσμεύσεις: Οι δικαιούχοι αναλαμβάνουν τις ακόλουθες δεσμεύσεις:

- Εντάσσουν στο σύστημα της βιολογικής παραγωγής του Καν.(ΕΚ) 834/2007 τα αγροτεμάχια με τις καλλιέργειες που επιθυμούν.
- Συνάπτουν συμβόλαιο με εγκεκριμένο Οργανισμό Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων και προσκομίζουν στις ελεγκτικές αρχές βεβαίωση του Οργανισμού για την τήρηση των διατάξεων του Καν.(ΕΚ) 834/2007.
- Εφαρμόζουν πιστά τις κατευθύνσεις, προδιαγραφές και τεχνικές της βιολογικής γεωργίας σύμφωνα με τον Καν.(ΕΚ) 834/2007

Οι τεχνικές καλλιέργειας και το κόστος εγκατάστασης

Οι καλλιέργειες των αρωματικών φαρμακευτικών φυτών μπορεί να είναι ετήσιες (βασιλικός, κορίανδρος, μάραθος, γλυκάνισο, χαμομήλι), ή πολυετείς (ρίγανη, λεβάντα, φασκόμηλο, θυμάρι, δενδρολίβανο, κ.ά.). Με απευθείας σπορά στο χωράφι εγκαθίστανται οι καλλιέργειες του χαμομηλιού, μάραθου, κορίανδρου, γλυκάνισου, και ορισμένες φορές του φασκόμηλου. Τα περισσότερα είδη πολλαπλασιάζονται με σπόρο, και μετά τη δημιουργία των αρχικών φυτωρίων σε υπαίθρια σπορεία, ή θερμοκήπια, μεταφυτεύονται στο χωράφι, το φθινόπωρο ή την άνοιξη. Στην Ελλάδα επιτυχής πρακτική για πολλά, πολυετή κυρίως είδη, είναι η δημιουργία υπαίθριων φυτωρίων αργά το καλοκαίρι και η εγκατάσταση των φυτωρίων στο χωράφι το φθινόπωρο, πριν από τους παγετούς.

Άλλα είδη πολλαπλασιάζονται δύσκολα -ή και καθόλου- με σπόρο, γι' αυτό και επιλέγονται άλλοι τρόποι πολλαπλασιασμού, όπως η δημιουργία μοσχευμάτων (δενδρολίβανο, λεβάντα), παραφυάδες, ή ο πολλαπλασιασμός με ριζώματα (μέντα). Σε ορισμένες περιπτώσεις οι παραγωγοί επιλέγουν την αγορά έτοιμων φυτωρίων από το εμπόριο. Η αγορά ριζωμάτων και φυτωρίων από τα εξειδικευμένα φυτώρια συχνά κοστίζει αρκετά (αν υπολογιστεί κατά μέσο όρο ότι κοστίζουν περισσότερο από 0.15-0.25 ευρώ ανά φυτό στην Ελλάδα και 0.05-0.18 ευρώ σε εξειδικευμένα φυτώρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Με μια τυπική πυκνότητα φύτευσης, περίπου 4.000 φυτών ανά στρέμμα, η δαπάνη για το φυτικό υλικό εγκατάστασης μπορεί να είναι περισσότερο από 600 - 1.000 ευρώ ανά στρέμμα.

Στις πολυετείς καλλιέργειες το κόστος για την απόκτηση πολλαπλασιαστικού υλικού βαρύνει κυρίως τον πρώτο χρόνο της καλλιέργειας, καθόσον τα επόμενα χρόνια ο παραγωγός μπορεί από τις έτοιμες φυτείες να δημιουργήσει το δικό του πολλαπλασιαστικό υλικό και να επεκτείνει την καλλιέργεια.

Προτείνεται, ο νεοεισερχόμενος παραγωγός να αρχίσει με περισσότερα από ένα είδη. Μπορεί δηλαδή να συνδυάσει δύο ή τρία ετήσια φυτά και τέσσερα-πέντε πολυετή.

Τα ετήσια δίνουν την εμπειρία μέσου του πλήρους κύκλου της καλλιέργειας κατά το πρώτο έτος, από το πολλαπλασιαστικό υλικό έως τη συγκομιδή. Τα πολυετή φυτά αναπτύσσονται, για να δώσουν το μέγιστο και βέλτιστο της παραγωγής τους, συνήθως μετά το δεύτερο χρόνο.

Απόδοση

Έσοδα που μπορούν να φθάνουν τα 8.000 ευρώ σε ετήσια βάση μπορεί να εξασφαλίσει μια καλλιέργεια αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών έκτασης 10 στρεμμάτων που παράγει αιθέρια έλαια. Δεδομένου ότι οι συνήθεις στρεμματικές αποδόσεις των αρωματικών φαρμακευτικών φυτών στην Ελλάδα μπορούν να κυμαίνονται κατά μέσο όρο από 150 έως 500 ευρώ ή και πολύ περισσότερο (καθαρά ανά στρέμμα), ανάλογα με το είδος, το μέγεθος της καλλιεργούμενης έκτασης θα προσδιορίσει και την πρόσοδο. Εκτάσεις τεσσάρων - πέντε συνολικά στρεμμάτων είναι συνήθως πάρα πολύ μικρές για πραγματικά έσοδα, διαθέτοντας χύδην ξηρά αρωματικά φαρμακευτικά φυτά. Για να είναι κερδοφόρες οι πωλήσεις αυτών των υλικών θα πρέπει να επεκταθεί η παραγωγή τους.

Τα αρωματικά φαρμακευτικά φυτά χρησιμοποιούνται ως νωπά (π.χ. βασιλικός, δυόσμος), ή ξηρά φυτικά υλικά -ως έχουν, ή μετά από σχετική κατεργασία- ή προορίζονται για περαιτέρω προϊόντα μεταποίησης - υψηλής προστιθέμενης αξίας (αιθέρια έλαια, ή άλλες βιοδραστικές ουσίες). Όλοι οι πιθανοί χειρισμοί μετά τη συγκομιδή (ξηράνση, κοπή, διαλογή, αποθήκευση κ.ά) έχουν ιδιαίτερη σημασία γιατί προσδίδουν υπεραξία στο προϊόν, όμως πρέπει να γίνονται με ιδιαίτερη προσοχή και με τα σωστά μέσα, ώστε το τελικό προϊόν να είναι υψηλής ποιότητας.

Συμπερασματικά, τα αρωματικά φαρμακευτικά φυτά είναι προϊόντα που αφήνουν κέρδος, με την προϋπόθεση ότι ο παραγωγός θα ασχοληθεί σοβαρά και θα τηρηθούν οι κανόνες και αρχές για μια ποιοτική παραγωγή.

Μια μέτρια στρεμματική απόδοση, μετά την αφαίρεση των εξόδων, μπορεί να υπολογίζεται σε 150-250 ευρώ ανά στρέμμα.

Υπάρχουν αρκετά είδη αρωματικών φαρμακευτικών φυτών που αποδίδουν και περισσότερο από 300 ευρώ ανά στρέμμα, ενώ για τα αιθέρια έλαια η απόδοση ανά στρέμμα μπορεί να φθάσει τα 800 ευρώ.

Η προώθηση και εμπορία των αρωματικών φαρμακευτικών φυτών και των αιθέριων ελαίων είναι ιδιαίτερα σημαντικές και καθορίζουν ουσιαστικά την οικονομικότητα του όλου εγχειρήματος. Αγορές υπάρχουν και μάλιστα με αρκετά περιθώρια ώστε να απορροφήσουν την όποια ελληνική παραγωγή.

Η είσοδος σε νεόφερτους είναι σίγουρα εφικτή, αλλά και δύσκολη. Βασικές προϋποθέσεις

για την επιτυχή είσοδο και εδραίωση στον τομέα αυτό, ιδιαίτερα στις ξένες αγορές, είναι προϊόντα υψηλής ποιότητας και κυρίως σταθερότητα και συνέχεια στην παράδοση.

Περισσότερες πληροφορίες όσο αφορά Στοιχεία Τεχνικής Καλλιέργειας των Αρωματικών Φυτών υπάρχουν στον πίνακα από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Σχετικά Αρχεία

[Πίνακας Τεχνικών Στοιχείων Καλλιέργειας Αρωματικών Φυτών](#)